

Virtueel Leven

2009 Rapportage en interviews

FOTO ANJA PETERMAN
-NOG NIET ONTVANGEN-



Colofon

Deze brochure is een uitgave van de gemeente Enschede.

Eindredactie

communicatie gemeente Enschede, Leonie Postma

Interviews en redactie

Jan-Jaap Bats Publishing

Ontwerp en opmaak

Digidee Ontwerpstudio

Druk

Grafisch Bureau Tuijtel B.V.

Fotografie

Cees Elzinga / hetoog.nl

Willem van Walderveen (foto Eric Helder)

In samenwerking met Halt Twente, Saxion,
Anna van Burenschool, Regiegroep Virtueel
Leven Enschede en leerlingen en ouders.

© december 2009

Algemeen

Inhoudsopgave	03
Voorwoord Eric Helder	04
Dagsymposium	26
Afsluiting	49

Rapportage

Achtergrond	06
Website	11
Dipoe	15
Kenniscentrum	20
Thema avonden	30
Lessen Halt	34
Share & Go	38
Onderzoekslijn	44

3

Interviews

Ad kappen	08
Wilma Meere	12
Merijn de Valk	18
Martine Delfos	24
Margo Hartgerink	28
Karel de Valk	32
Anja Peterkamp	36
Richard Kokhuis	40
Monique Engelbertink	42
Janneke Mentink en Alexa Schasfoort	46

Loes

Loes informeert	50
-----------------	----

Eric Helder

4



Voorwoord

Het Project Virtueel Leven Enschede. In 2006 hebben we dit project als gemeente Enschede gestart. Samen met het onderwijs. En als ik er nu op terugkijk hebben we het als gemeente Enschede samen met de betrokkenen goed weten te borgen.

Virtueel Leven wat is dat nu eigenlijk?

Hyves, twitteren, MSN allemaal begrippen die onder de virtuele wereld vallen. En die voor kinderen steeds belangrijker worden. Hoe zorgen we er nu voor dat kinderen hier goed mee omgaan? En niet alleen de kinderen zelf maar ook de ouders die hun kinderen hiermee opvoeden.

5

Door middel van het project Virtueel Leven hebben we dit meer handen en voeten kunnen geven. Dit blijkt ook uit de ervaringen van de diverse betrokkenen. Waarover u in dit boekwerkje kunt lezen.

Ik ben dan ook blij dat er op een voortvarende manier aan dit project is gewerkt. En dat dit project heeft ingespeeld op een duidelijke behoefte vanuit de samenleving.

Dit betekent niet dat dit nu is afgelopen. De nieuwe media blijft zich ontwikkelen en dit blijft een punt van aandacht. We hebben dit in het reguliere aanbod nu goed kunnen borgen. Onder andere in het Loes-loket. Het ouderloket voor het Centrum van Jeugd en Gezin in Enschede. Maar ook door de overdracht van de website www.virtueellevenenschede.nl en door de thema-avonden voor ouders en professionals, de lessenserie van Halt en het lectoraat op Hogeschool Edith Stein en de kenniskring Saxion Hogeschool.

Eric Helder

Wethouder Jeugd & Onderwijs

Achtergrond Virtueel Leven Enschede

Na een pilot in het kader van jeugd en veiligheid en een aantal incidenten heeft wethouder Eric Helder van de gemeente Enschede eind 2006 een onderzoek laten doen om zo goed mogelijk zicht te krijgen op het virtuele leven van kinderen en jongeren. De uitkomsten van het onderzoek zijn gebruikt om de uitvoeringsfase van Virtueel Leven Enschede te ontwikkelen. De uitvoeringsfase, die verschillende onderdelen bevat, is in september 2007 gestart en liep tot juli 2009.

Deze fase werd in samenwerking met de jeugdketen uitgevoerd vanuit het Steunpunt Onderwijszorg door drs. Ad Kappen, dr. Martine Delfos en Wilma Meere. Het programma bestond uit verschillende activiteiten en vormde een integraal antwoord op de ondersteuningsbehoeften van ouders, kinderen en professionals.

Kerdoel was het ondersteunen van de gezonde virtuele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het programma is uitgewerkt in verschillende onderdelen en sluit aan op de bevindingen van het onderzoek van 2006.

Enschede leeft virtueel!

Tijdens de looptijd van het project is het programma op een aantal onderdelen aangepast. Soms kwamen die wijzigingen voort uit het aanscherpen van het beleid van de rijksoverheid (scholen moeten weer terug naar hun kerntaak, dus was er geen animo om deel te nemen aan een traject mediapedagogiek voor interne begeleiders), soms deden zich geweldige kansen die optimaal benut werden (lectoraat van Martine Delfos, het succes van de website virtueellevenenschede.nl en de ontwikkeling van de landelijke expertisegroep mediawijsheid). Twee jaar na de start is het project afgerond. Het was een dynamische periode met volop nieuwe ontwikkelingen en kansen.

Enschede leeft virtueel!



7



Ad Kappen



8

Ad Kappen (58) is coördinator van Steunpunt Onderwijszorg Enschede en orthopedagoog. Steunpunt Onderwijszorg richt zich op het versterken van de kwaliteit van het onderwijs: het verhogen van de opbrengsten voor lezen, taal en rekenen. Maar ook het versterken van de sociaal-emotionele ontwikkeling, het welbevinden van de leerlingen.

Als de loftrumpet nog niet zou bestaan, zou hij door Ad Kappen zijn uitgevonden - dat is zeker. Virtueel Leven Enschede, hij kan er maar niet over ophouden: "Het project is uniek, mede mogelijk gemaakt door de gemeente Enschede. En het is niet gebleven bij mooie woorden, maar leidde tot actief beleid. In plaats van een geïsoleerd project op te starten, zocht de gemeente contact met 'het veld': een proces om samen leerlingen, leerkrachten en ouders te ondersteunen bij gezonde virtuele ontwikkeling."

"Of het nog meerwaarde had voor de doelgroep waarmee ik werk? Jazeker, een zeer grote meerwaarde. Winst is, dat begeleiding en coaching op gebied van virtuele ontwikkeling een issue is geworden op de basisscholen. De handelingsverlegenheid op dit gebied - denk bijvoorbeeld aan digipesten en omgaan met de computer - is verminderd. De scholen weten de weg om antwoorden te vinden via de website, de Halt-lessen of Steunpunt Onderwijszorg."

"Het virtuele tijdperk geeft ontzettend veel kansen voor optimale ontplooiing van uw kind"

Succesfactoren

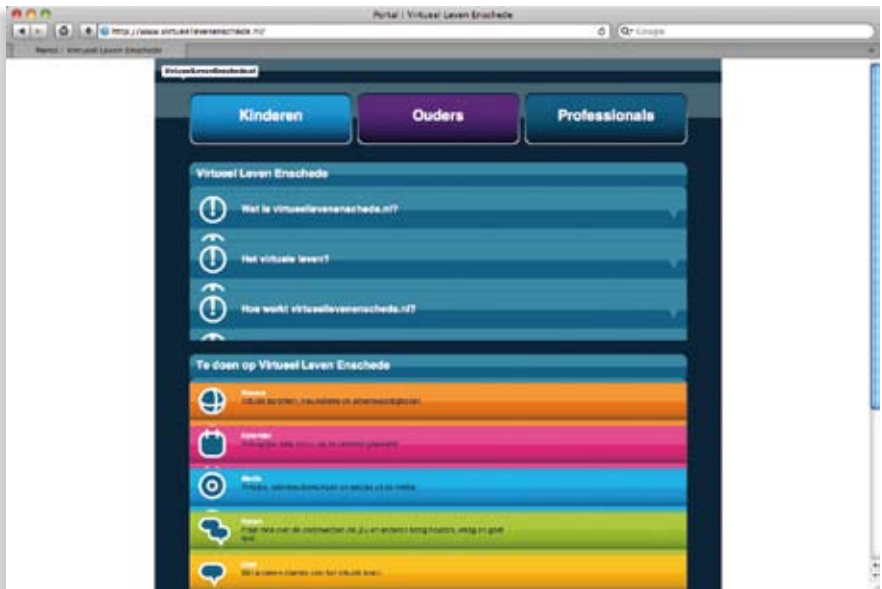
Ad denkt dat meerdere elementen het project tot een groot succes maakten: "De website, de lessenserie van Halt en het lectoraal van Martine Delfos - ze brachten virtueel leven op de agenda van de scholen. Inmiddels maakt dit onderdeel uit van het programma voor sociaal-emotionele ontwikkeling. Een bewustwordingsproces, bij de leerkrachten en bij de ouders, die nu beseffen dat begrenzing en begeleiding noodzakelijk zijn. Wat mij betreft blijven we de ingeslagen weg volgen. Het moet nu een integraal onderdeel worden van het programma van de scholen en van de begeleiding. Een preventieve en een curatieve aanpak - we hebben nu gezien hoe positief de effecten hiervan op school en op leerlingen zijn."

Ad Kappen

Samen sterk

“Zeer boeiend en inspirerend tijdens deze ontdekkingsreis was de samenwerking met de verschillende partners en de ondersteuning vanuit de gemeente Enschede”, zegt Ad. “De gemeente heb ik als een zeer betrouwbare partner ervaren. Zij heeft geen programma van eisen dichtgespijkerd, maar de ontwikkelingen en de initiatieven overgelaten aan ‘het veld.’ Wat me is bijgebleven: begrenzen moet. Martine Delfos zei hierover: Gooi kinderen niet voor de wolven, stel hen grenzen en weersta hun kritiek. En gebruik de deskundigheid van de partners. Daarnaast zou mijn advies zijn om door te gaan op de ingeslagen weg, te verdiepen en vast te leggen. Ook de samenwerking, zeker met de gemeente Enschede, mag prioriteit houden. En ouders: Sluit uw ogen niet, bescherm uw kinderen en geef ze een gezonde virtuele ontwikkeling.”

IO



Een interactieve website voor kinderen, ouders en professionals over virtueel leven. De informatie op de site sluit direct aan op de wensen en behoeften van de doelgroepen, zoals deze geïnventariseerd zijn in de onderzoeksfase. De site is verdeeld in vier portals. Ouders, kinderen en professionals hebben hun eigen afdeling. Op iedere afdeling vindt u een mediatheek, nieuwsberichten, een interactief forum en een chatmogelijkheid. Naast de openbare portals is er een besloten afdeling waar Enschedese professionals informatie met elkaar kunnen uitwisselen. Hier kunnen gevoelige onderwerpen, advies en besloten informatie met elkaar worden gedeeld. Dit was de wens van professionals binnen de jeugdketen.

Op de site is ruim plaats voor het uitwisselen van informatie tussen verschillende gebruikers door middel van een forum. De artikelen, boeken, lespakketten enzovoort worden door de gebruikers beoordeeld. Zo is snel te zien wat anderen waardevol vinden. Het is van belang dat bij de gebruikers het bewustwordingsproces verder op gang komt. Door het gericht verzamelen van bestaande informatieve, preventieve, curatieve en mogelijk repressieve informatie, programma's, literatuur, lessen, beeldmateriaal, wetenschappelijk onderzoek enzovoort willen we de verschillende gebruikers zelfredzaam maken daar waar het gaat om het ondersteunen van de gezonde virtuele ontwikkeling van kinderen.

II

De feiten

www.virtueellevenenschede.nl is op 1 september 2008 online gegaan. Begin april 2009 had de site al ruim 350.000 bezoekers gehad. Daarmee is sprake van een geweldig succes. Er is vooral veel belangstelling voor de nieuwsberichten en de mediatheek met daarin een grote verzameling artikelen, links, boekrecensies, lespakketten enzovoort die de gezonde virtuele ontwikkeling kunnen ondersteunen.

Voor zover bekend, is virtueellevenenschede.nl de eerste onafhankelijke site die als doel heeft een gezonde virtuele ontwikkeling te stimuleren. De kracht zit met name in deze onafhankelijke en positieve benadering van het virtuele leven, waarin ook ruimte is voor het benoemen en leren omgaan met de risico's van media. De site linkt naar verschillende belangrijke lokale sites, zoals www.loes.nl, www.basiso53.nl en de site van de gemeente Enschede. Omgekeerd worden bezoekers van deze sites ook weer verwezen naar Virtueel Leven Enschede.

Wilma Meere

I2



Wilma Meere (39) runt WM projecten. Een projectenbureau in Enschede en gespecialiseerd in innovatieve projecten in de sociaal-maatschappelijke sector. Ze trad op als projectleider Virtueel Leven.

Als ik aan haar vraag hoe ze het project zou omschrijven, is ze wel even stil. Dan rollen er een aantal begrippen uit die ik zo snel niet kan opschrijven: veelomvattend, uitdagend en zonder oogkleppen. Wilma Meere was en is groot fan van Virtueel Leven en trok, samen met het team, de kar. “Jammer dat dit is afgelopen”, verzucht ze. “Het was een geweldig project! En we zijn nog niet lang niet klaar met dit onderwerp.”

Als ze nog eens iets over kon doen, dan was dat het aanvragen van een langere financieringstermijn. Maar verder? Niets dan lof. Wilma: “Het mooie van dit project begon al bij de start. Het uitgangspunt was positief. Dus niet: ‘Wat moet je doen om te voorkomen dat kinderen...’ Maar: ‘Wat moet je nu wél doen om een gezonde ontwikkeling bij kinderen te stimuleren als het gaat om internet, computers, mobieltjes. Kortom de virtuele wereld?’ Als stad hebben we hiermee echt voorop gelopen. Vooral ook dankzij de groeiende samenwerking met andere scholen en organisaties die meededen in het project.”

“Mijn vrienden zitten in Japan, dus ik moet tot 4 uur gamen. Tja, dan schiet school er weleens bij in...”

- Peter 9 jaar -

Ik internet, dus ik besta

Voor kinderen is het geen vraag meer of het virtuele leven een rol speelt in hun leven. Het is meer de vraag op welke manier en hoe gaan we ermee om? “Een van de opvallende zaken was de vanzelfsprekendheid bij hen. Het maakt gewoon deel uit van hun leven. Punt. Ik heb mij verbaasd over wat computers, games en internet voor kinderen betekenen. In die zin was het ook één uitdagend en spannend avontuur om in hun wereld te duiken en als het ware op ontdekkingsreis te gaan. We wilden dat kinderen zelf gingen aangeven aan welke ondersteuning zij behoefte hadden. We willen aansluiten bij hun vragen, mogelijkheden, problemen en dilemma’s. En daarna deze informatie omzetten naar een ondersteuningsaanbod voor ouders, kinderen en andere volwassenen.”

Wilma Meere

Weet wat er leeft

Om de gezonde virtuele ontwikkeling bij kinderen te ondersteunen, is er behoefte aan bewustwording, ondersteuning en begrenzing. Bij alle partijen. Ouders, maar ook overheden en organisaties, zoals scholen. “Dat is een van de dingen waarom ik het jammer vind dat het nu eindigt, want we zijn nog lang niet klaar. Ik zou nog zo graag in overleg met partijen werken aan een ondersteunende en veilige omgeving. En samen kijken naar nog meer luisterende en inlevende oren voor de leefwereld van het kind, juist op internet.”

14

Door de ogen van een kind

“Wat ik mee zou willen geven aan de mensen die nu verdergaan?” Wilma moet even nadenken. Dan, beslist: “Kijk, kinderen hebben behoefte aan perspectiefplaatsing. Het is uiteindelijk ook een stukje opvoeding. Als ze zes zijn, stuur je ze ook niet alleen naar Het Rutbeek. Stap in hun wereld. Kijk mee. Toon interesse. Reik ze van daaruit kaders aan. En natuurlijk aan de slag met de bevindingen. Maar die verantwoordelijkheid ligt toch vooral bij de ouders en op school. Hoewel ik een vervolginatief niet uitsluit.”

Digitale Poort Enschede: Dipoe

Internet biedt een schat aan informatie, spelletjes en leermogelijkheden voor jong en oud. Ook voor de heel jonge kinderen is een groot aantal leuke en educatieve websites beschikbaar. De huidige browsers, zoals Internet Explorer en Netscape, zijn echter niet geschikt voor kinderen tussen 2 en 6 jaar oud. Daarom heeft Enschede haar eigen toegang voor het internet ontwikkeld voor kinderen van 2 tot 12 jaar. Dipoe is ontwikkeld door ir. Glenn Rexwinkel. Deze digitale poort is voor Enschedese burgers gratis te downloaden via een button op de portals van ouders en professionals op de website www.virtueellevenschede.nl.

Dipoe maakt gebruik van een onderhoudsvrije, interactieve whitelist, waarmee een vaste, onderzochte en beoordeelde groep van websites kunnen worden bezocht. De nieuwe interactieve whitelist-technologie (IWT) koppelt aan iedere website een leeftijdsgrens. De whitelist wordt bewaard op een centrale server en samengesteld aan de hand van de vele beoordelingen en toevoegingen van volwassenen.

Dipoe heeft een volledig grafische interface (beeldscherm met woorden en plaatjes) waarmee met behulp van herkenbare plaatjes de links naar de verschillende websites worden weergegeven. Dipoe heeft één enkel venster (window), waardoor het kind het overzicht niet verliest. Kindonvriendelijke websites kunnen worden geweerd en het plezier van ontspannen en werken met een computer wordt vergroot!

Verder is Dipoe speciaal gemaakt voor Enschede en zijn er lokale nieuwtjes, foto's enzovoort op te vinden. Dipoe kan gebruikt worden op de computer in de huiskamer en op de computer op school, in het buurthuis of bij de buitenschoolse opvang. Zo kan iedereen in de stad optimaal profiteren van dit ontwikkelde instrument.

Veilig gebruiksgemak

De Dipoe browser is een browser waarmee kinderen in de basisschoolleeftijd veilig en gemakkelijk kunnen surfen. De Dipoe browser is zeer gebruiksvriendelijk. Eénmalig het geboortjaar van het kind opgeven en het veiligheidsniveau (ofwel strengheid) en de Dipoe browser regelt het allemaal voor de ouders.

Met één druk op de knop komt een pagina beschikbaar met leuke, leerzame en interessante websites, speciaal aangepast aan de leeftijd van het kind. Leuke websites eenvoudig toevoegen aan de favorietenbalk en zijn daar ook herkenbaar voor de jongste gebruikers. Door de volledig grafische interface is het niet nodig dat het kind kan lezen.

16





Karel de Valk met zoon Merijn de Valk

Merijn de Valk

I8



Merijn de Valk (11) is leerling in groep 8 op de Anna van Burenschool. Hij kreeg samen met zijn groep een aantal keer voorlichting over Virtueel Leven Enschede. Zijn vader, Karel de Valk, nam deel aan de ouderavond en doet zijn verhaal op pagina 32.

“Volgens mij is er twee keer een mevrouw in de klas geweest. Toen moesten we zo’n papier invullen. Daarop gaven we door aan wie je je e-mailadres zou geven, maar ik had toen nog geen e-mail. Nu wel. En ik sta ook op Hyves.”

Merijn de Valk neemt het allemaal niet zo zwaar op. Hij zit wel achter de computer, maar niet te veel, denkt hij zelf. “Het meeste wat ze vertelden, wist ik al.” Inmiddels heeft hij e-mail. Als er iemand zou vragen om dit adres, aan wie zou hij dat dan geven? “Alleen aan mijn vrienden, mijn vader en moeder, opa en oma en mijn zusje. Waarom? Nou gewoon, omdat ik die ken.”

“Mijn vader vond Hyves eigenlijk niet zo’n goed idee, maar van mijn moeder mocht het wel”

19

Enge plaatjes

Thuis waren de gevaren van internet al een keer ter sprake geweest. “Mijn vader had er wel eens over verteld. En we hebben er in de klas verder over gepraat. Sommige kinderen hadden wel rare dingen gezien. Die kregen dan erge plaatjes toegestuurd. We hebben met de hele groep en met die mevrouw erover gepraat. ‘Hoe kan dat nou, dat zoiets gebeurt? En wat kun je eraan doen?’ Dat was wel goed, denk ik. Maar zelf heb ik niet zo’n last van die dingen.”

Hulp in de buurt

Het is even stil. “Later is er nog iemand geweest met de Kindertelefoon. Ik bedoel, we hebben gechat met de Kindertelefoon. Dat hebben we dus gedaan via de computer en niet via de telefoon. Maar je kunt nog wel naar hen bellen, snap je? In elk geval: Samen met de juf hebben we in de klas met iemand van de Kindertelefoon gechat. Zodat je kon kijken hoe het werkt. En zodat je weet, dat je hen ook altijd kunt bellen of mailen als er iets met je is. Met rare dingen die op je af komen via internet. Of als je gepest wordt via MSN.” Er klinkt geraas in de gang.

“O, ik moet gaan. We gaan naar de gymles. Doe!”

Tuut tuut tuut...

Kenniscentrum Virtueel Leven Enschede

Virtueel Leven Enschede richt zich op het ontwikkelen en stimuleren van kennis rond het virtuele leven door het vormen van een kenniscentrum Virtueel Leven. Het kenniscentrum kent verschillende onderdelen:

Meld- en adviespunt

Een meldpunt seksueel en grensoverschrijdend gedrag waar vragen over een gezonde virtuele ontwikkeling van kinderen voor alle basisscholen en scholen in het voortgezet onderwijs gesteld kunnen worden. Meldingen en consultatievragen kunnen via de website binnenkomen of direct bij het Steunpunt Onderwijszorg WSNS 0804. Afhankelijk van de aard van de melding of vraag krijgt men een reactie.

Het is van groot belang dat professionals met hun meldingen bij het meld- en adviespunt terecht kunnen, zodat daar een goed beeld is van wat er in de praktijk gebeurt. Wanneer de signalen het kenniscentrum niet of laat bereiken, is het moeilijk om zicht te houden op ontwikkelingen. Ernstige incidenten, zoals seksueel overschrijdend gedrag, gewelddadig gedrag, suïcide, automutilatie, pesten, extreem agressief gedrag, schooluitval, spijbelen, vernielingen, computerverslaving enzovoort kunnen onderling gerelateerd zijn. Gevraagd wordt dan ook met klem om incidenten (eventueel anoniem) bij het meldpunt te melden en er met een virtuele blik naar te kijken.

Kenniskring Virtueel Leven

Organisaties uit de onderwijsketen, de zorg- en hulpverleningsketen en de veiligheidsketen zijn vanaf de start (het onderzoek) intensief betrokken geweest bij de ontwikkeling van het project. Nu vormen zij met de klankbordgroep, de Kenniskring Virtueel Leven.

Professionals vormden samen de denktank die zich ook voor de langere termijn verbindt aan het onderwerp virtueel leven. Omdat het onderwerp zo in ontwikkeling is, is het van belang kennis te delen en onderzoek en belangstelling langdurig te blijven stimuleren. Verschillende betrokkenen hebben aangegeven dit van groot belang te vinden. Dit leidde niet alleen tot nieuwe initiatieven

binnen het project, maar bracht ook een bewustwordingsproces binnen de verschillende organisaties op gang. Resultaat is dat het onderwerp bij veel organisaties bovenaan de agenda kwam. Uitvoerende professionals gingen anders naar het onderwerp kijken, zagen verbanden en initieerden binnen de eigen organisatie nieuwe activiteiten.

Per 1 augustus 2008 is dr. Martine Delfos benoemd tot lector op de Hogeschool Edith Stein. Lectoraten zijn onderzoeksgroepen van hogescholen die op maatschappelijk relevante terreinen de verbinding leggen tussen het onderwijs, de praktijk en toegepast onderzoek. Het lectoraat 'De virtuele ontwikkeling van de jeugd' wil een bijdrage leveren aan een gezonde virtuele ontwikkeling. Het is een fantastisch resultaat dat de toekomstige leerkrachten van Twente dit onderwerp al in hun studie kunnen oppakken.

Studenten van de Saxion Hogescholen deden in het schooljaar 2008/2009 bacheloronderzoek naar virtueel leven en autisme en de relatie tussen schooluitval en compulsief computergebruik.

Verder werd Virtueel Leven Enschede convenantpartner van de Kwartiermakersgroep Mediawijsheid. Doel is om op lange termijn de resultaten van Virtueel Leven Enschede te kunnen benutten en borgen.

Week van het openbaar onderwijs met het thema virtueel leven

Een mooi voorbeeld van de spin-off van dit project is het feit dat het openbaar onderwijs (Consent) het thema virtueel leven heeft gekozen voor de onderwijsweek. Van maandag 23 tot en met vrijdag 27 april 2009 waren ouders van leerlingen en andere belangstellenden van harte welkom op alle openbare basisscholen van Consent in Enschede. In deze week zijn verschillende activiteiten uitgevoerd rond dit thema. Afsluiting was een dag voor alle leerkrachten. Zij konden 17 verschillende workshops bijwonen om hun kennis van het virtuele leven te vergroten.


Media educatie onderwijs in Enschede

Expertisecentrum Mediawijsheid

Virtueel Leven Enschede is aangesloten bij het Mediawijsheid Expertisecentrum. Doel is om de vergaarde kennis en ervaring landelijk door te ontwikkelen, te delen met anderen en te leren van anderen. Door deze deelname borgen we de Enschedese aanpak.

22 Mediawijsheid is een breed begrip, dat betrekking heeft op alle soorten media, op een grote diversiteit aan doelgroepen en op het beschermen of juist op het competenten maken van gebruikers. Veel organisaties werken op (onderdelen) van dit brede thema aan het vergroten van kennis, vaardigheden en een bewuste houding van mensen uit verschillende doelgroepen. Vanuit de maatschappij en de politiek is de wens geuit hier meer overzicht en synergie in te krijgen. Om de krachten van deze organisaties te bundelen en te voorkomen dat er ongewenste witte vlekken bestaan. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een kwartiermakersgroep ingesteld om te adviseren over de inrichting en programmalijnen van een Mediawijsheid Expertisecentrum.

Deze kwartiermakersgroep bestaat uit Beeld en Geluid, ECP.NL, Kennisnet, de Publieke Omroep en de Vereniging Openbare Bibliotheken. Vrijdag 18 april 2008 is het kabinet met het advies akkoord gegaan. Inhoudelijk doel van het Mediawijsheid Expertisecentrum is met de aangesloten organisaties een toename in vaardigheden van mensen te realiseren en bij te dragen aan een bewuste, kritische en actieve houding en mentaliteit van burgers en instellingen in de gemedialiseerde samenleving.



‘Hoe licht je ouders voor? Welk gedrag kan een jongere laten zien als hij ‘computerverslaafde’ is?’ Studentes van Saxion Wendy Schoenmakers en Linda van der Scheer hebben dit onderzocht.

Martine Delfos lid regiegroep

24



Dr. Martine F. Delfos is biopsycholoog en lector Virtuele ontwikkeling van de jeugd aan de Hogeschool Edith Stein. Meer informatie over haar activiteiten is te bekijken via www.mdelfos.nl.

Martine steekt voorvarend van wal: “Al sinds de jaren tachtig ben ik bezig met jeugdigen en computers. Toen zich in Enschede de mogelijkheid voordeed om samen met Ad Kappen en Wilma Meere een project op te zetten over de virtuele ontwikkeling van kinderen, vond ik dat geweldig. Met passie gingen we aan de slag.

De gemeente ondersteunde het, daar waren we erg blij mee. Vanuit de regiegroep hebben we, samenwerkend met anderen, een paar dingen neergezet. Een digitale poort, dipoe, een informatieve website en een programma om kinderen leeftijdsgewijs een beschermde omgeving te bieden, passend bij leeftijd en bij de soort opvoeding van de ouders. Doordat ik de kans kreeg een lectoraat vorm te geven met de gezonde ontwikkeling van kinderen in het virtuele milieu konden we meteen scholen gaan bijstaan en onderzoek starten.”

“Grote potenties en een gemiste kans”

25

Kinderschoenen

“Het project staat nog in de kinderschoenen. De gemeente heeft de subsidie stopgezet, maar hopelijk zullen er andere wegen gevonden worden, want anders is het toch een beetje aan zijn doel voorbijgeschoten. Als ik het opnieuw zou starten, zou ik de gemeente harder aan hun jasje trekken om Europees geld te krijgen voor dit unieke project. Uniek omdat het stadbreed aangepakt werd en een brede draagkracht had. Voor zover ik weet is dit nergens ter wereld gestart. Die uniciteit en de vergaarde kennis dreigen nu verloren te gaan.

Gezond

Het stokje is niet overgedragen naar het **Loes-loket**, maar opgedragen aan het loket. De regiegroep heeft geen overleg met hen gehad. Echt jammer, want daar zal het niet uit kunnen groeien en daar is niet de kennis beschikbaar om ook daadwerkelijk aan een gezonde virtuele ontwikkeling van de jeugd te kunnen werken. Het effect wat het zou kunnen hebben is nog niet omgezet, daarvoor is nog meer groei van het project nodig.

Dus: een geweldig begin, met stadbrede draagkracht en indrukwekkende potenties, dat sterft in een gebrek aan financiële ondersteuning. Een duidelijk gemiste kans.”

Dagsymposium Virtueel Leven Enschede

26



Het kenniscentrum organiseerde in het najaar 2008 een dagsymposium, waarin de Enschedese aanpak is gepresenteerd en de ontwikkelde deskundigheid vanuit het project met professionals, gemeenten, provincie en rijksoverheid is gedeeld.

Het doel van deze dag was om de opgedane kennis en kunde rond een gezonde virtuele ontwikkeling met anderen te delen. Aan het symposium werkten verschillende partners mee, waaronder Mijnkindonline, Halt Twente, Tactus Verslavingszorg, HWM Business Services, Bridge Entertainment Group, Ninix reclame en communicatie, Accept it en Sjoerrichter.

“Opgedane kennis en kunde rond een gezonde virtuele ontwikkeling met anderen delen”

27

Het dagsymposium was gekoppeld aan de opening van het Enschedese ouderloket Loes, tijdens de week van het gezin. Hierdoor was op de dag zelf een goede mix aanwezig van zowel lokale als landelijk werkende, uitvoerende medewerkers uit de jeugdketen, bestuurders en managers. Ongeveer 175 mensen hebben deze dag bezocht.



Margo Hartgerink

28



Margo Hartgerink (55) is intern begeleider bij de Anna van Burenschool. Zij coördineert de zorg rond leren en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

“Misschien moet je toch de vragenlijst maar mailen”, verzucht ze, als ik haar aan de telefoon heb. We begonnen het gesprek met de vraag die ik alle deelnemers stelde: “Hoe zou je het project omschrijven?” Ik hoor een diepe denkrimpel in het voorhoofd van Margo Hartgerink ontstaan. “Praktisch, toegankelijk, uitgaand van het positieve”, zegt ze uiteindelijk. “En ook zeer passend bij de leeftijd en wat actueel is. Er was aansluiting bij de problemen die ouders en kinderen ervaren.”

Virtueel Leven Enschede heeft voor kinderen en ouders op de Anna van Burenschool veel waarde gehad. Kinderen werden zich bewust van hun gedrag achter de computer en vooral op internet. Ouders hebben methodes aangereikt gekregen om op een positieve manier interesse te tonen in de activiteiten van hun kinderen. “Een van de meest succesvolle resultaten die ik heb gezien, is de nazorg geweest”, zegt Margo.

“Met verschillende leerlingen van onze school zijn er intensieve gesprekken gevoerd, samen met de ouders. Een enkele keer is er zelfs een medewerker van bureau Halt bij geweest, als sprake leek te zijn van digitaal misbruik. Kinderen doorzien sommigen handelingen niet en beseffen de ernst van de situatie niet. Dat iemand op internet niet degene hoeft te zijn waar hij of zij zich voor uitgeeft, hebben ze niet in de gaten.”

“Je staat er echt versteld van hoeveel uur kinderen achter de computer zitten”

Kennis over gedrag

In aanzet is het project Virtueel Leven Enschede volgens Margo een zeer goede start geweest voor het betrokken zijn bij de wereld van kinderen en internet. “Het project heeft alleen maar zichtbaar gemaakt hoeveel behoefte er is aan meer kennis over het gedrag van kinderen. Nog meer: het heeft aangetoond en richting gegeven hoe dat kan en misschien wel moet. Ik denk dat we nog proactiever kunnen worden, ook richting ouders, die vaak met hulpvragen zitten. En nog eerder beginnen met voorlichting bij de kinderen. Misschien wel in groep 5 en 6, in plaats van 7 en 8.”

Volgende fase

“De bewustwording is voor een groot gedeelte tot stand gebracht. Nu komen we in de fase van samen zoeken en praten hoe het verder moet. Ik hoop dan ook van harte dat er wegen gevonden worden om dit zeer waardevolle project door te zetten.”

Thema-avonden voor ouders en professionals

Op verzoek van ouders en professionals vonden verschillende informatie-bijeenkomsten en ouderavonden plaats. Virtueel Leven Enschede ondersteunde deze initiatieven op aanvraag.

Professionals gaven in verschillende bijeenkomsten aan behoefte te hebben aan meer informatie over autisme en virtueel leven. Daarom is besloten het dagsymposium af te sluiten met een avondprogramma voor professionals. Hier werd de film benX vertoond.

Daarna volgde een lezing van dr. Martine Delfos over autisme en virtueel leven. Op verzoek zijn aanvragen van scholen of organisaties in de stad om themabijeenkomsten of ouderavonden te organiseren ondersteund. Toch is het opvallend dat er signalen binnenkwamen dat de zelfredzaamheid van organisaties om themabijeenkomsten te organiseren, is toegenomen door de informatie op de website www.virtueellevenschede.nl

30

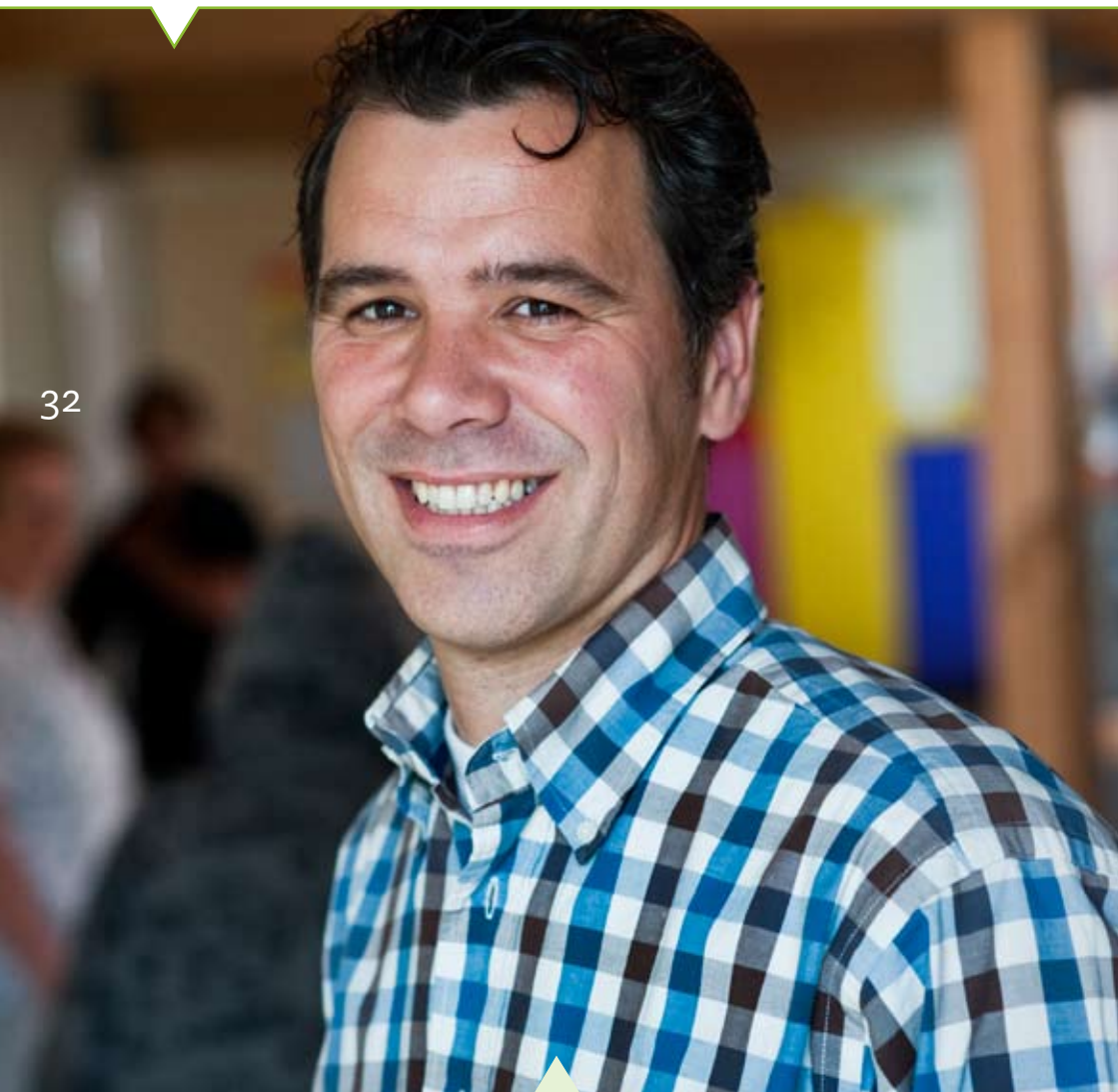




Paulien Kol, Marije Westerveld en Margo Hartgerink
van de Anna van Burenschool.

Karel de Valk

32



Karel de Valk (45) is vader van 4 kinderen in de leeftijd van 4, 7, 10 en 11 jaar, die op de Anna van Burenschool zitten. Daarnaast had hij betrokkenheid bij Virtueel Leven Enschede door zijn werk als officier van justitie.

“Het bewustmaken van de mogelijkheden en gevaren van de nieuwe media, hoe daar als kinderen en ouders mee om te gaan - daar draaide het voor mij om. Juist als vader van kinderen die middenin de doelgroep vallen, zat ik er met mijn neus bovenop. Als ik het kort zou moeten beschrijven: het project was een goede mogelijkheid om opnieuw te kijken hoe ik op een positieve manier met mijn kinderen kan praten, zonder direct in termen als ‘gevaar’ en ‘bedreiging’ te vervallen.”
Aan het woord is Karel de Valk, officier van justitie.

“Mijn betrokkenheid bij Virtueel Leven Enschede liep vooral via mijn oudste zoon. Merijn heeft aan het project meegedaan in groep 7, waarin hij vorig schooljaar zat. Natuurlijk kwam dit ook thuis aan de keukentafel ter sprake. Verder heb ik als officier van justitie en lid van de lokale driehoek in Enschede (Veiligheidsproject in Enschede met vertegenwoordigers van drie instanties. Dit zijn de burgemeester, politie en officier van justitie) ook via die invalshoek kennis van de achtergronden van het project. Ik denk dat het een zeer geslaagde poging is geweest, zeker in het kader van de bewustwording, zowel bij ouders, leerkrachten als kinderen. Het onderwerp staat nu veel meer op de kaart in gezinnen en op scholen. Ik hoop dat dit zo blijft.”

“Het heeft heel veel bijgedragen
aan de bewustwording”

Bewustwording

Als ik vraag welke activiteit volgens hem het meest succesvol is geweest, zegt hij: “Het project op school, denk ik. Het was erg leerzaam en ook vooral goed om samen met mijn zoon over internetgebruik te praten. Hierdoor ben ik me bewust geworden van de verschillende mogelijkheden om met de gevaren ervan om te gaan, maar zeker ook om te kijken hoe we er samen over kunnen blijven praten. En als ouder, om het in de opvoeding mee te nemen en waar nodig gezonde grenzen aan te geven.”

Lesprogramma Halt

Alle scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs in Enschede

Halt Twente is vertegenwoordigd in de klankbordgroep van Virtueel Leven Enschede en medeontwikkelaar van een nieuwe lessenserie voor de bovenbouw basisonderwijs, onderbouw voortgezet onderwijs en een ouderavond. Deze preventieve aanpak is ontwikkeld op basis van de ervaringen en deskundigheid van Halt Twente, in samenwerking met de ideeën van dr. Martine Delfos om kinderen en ouders te begeleiden in een gezonde virtuele ontwikkeling.

34

Hersenen op 'aan'

De methodiek wil bereiken dat bij leerlingen de hersens op 'aan' gaan. Er moet ook in de virtuele wereld een verbinding zijn tussen hoofd en hart. We dagen kinderen uit om te denken, te fantaseren en te doorvoelen wat zij vinden en beleven. Het preventieve programma geeft kinderen nieuwe denkkaders en bespreekt wat hen werkelijk bezighoudt in het virtuele leven. De ervaring van de volwassene moet een ingang vinden in het kind. Er moet een bewustwordingsproces op gang komen. Een ander doel is de deskundigheid overdraagbaar maken aan de leerkrachten en docenten en zorgdragen voor borging in het reguliere onderwijs. Het lespakket is zo ontwikkeld dat er een doorgaande lijn is tussen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Ook is er materiaal ontwikkeld om de ouders van de leerlingen nieuwe kennis en handvatten aan te reiken via een ouderavond. Dit aanbod is beschikbaar voor alle scholen in Enschede.

Flankerende ontwikkelingen

Estafetteonderzoek binnen het lectoraat op de Hogeschool Edith Stein door studenten begeleid door Martine Delfos.

Anja Peterkamp

36

Anja Peterkamp (56) is medewerker bij bureau Halt Twente. Zij draaide mee in de serie met lessen en voorlichting op de scholen.

“Hé, Pieter,” zegt Laurens tegen zijn vriend, “heb jij Nick, Jamie en Richard gezien?” “Nou, ik zag ze in de pauze volgens mij snel in de mediatheek verdwijnen, richting de computerhoek.” “O ja, wat waren ze aan het doen dan?” “Nou, dat weet ik niet precies, maar wel dat meester Ben het ontdekte en vet kwaad was toen hij ze wegstuurde!”

Bovenstaande scène komt uit het lesmateriaal van Virtueel Leven Enschede dat bureau Halt Twente op de scholen verzorgde. Ik spreek met medewerker Anja Peterkamp over de lessen die ze samen met een collega verzorgde.

Uitdagen om na te denken

Anja: “De kinderen gingen verrassend creatief met de scène om. Het was de bedoeling dat ze zelf over de situatie in de mediatheek zouden vertellen. Over hoe deze zou kunnen zijn ontstaan en ook hoe het af zou lopen. Daarop vroegen ze of zij dit mochten uitbeelden in een toneelstukje! Geweldig, toch? Dat was een van de mooie kanten van het project. Kinderen weten over het algemeen best wat gedrag is, wat wel en niet kan. Door samen te zoeken naar die positieve toon, kun je open met hen praten. We gebruikten daarbij vragen als: ‘Als je aan jongere kinderen zou moeten uitleggen waar je op moet letten bij internet, wat zou je dan zeggen?’ En we lieten ze een dagindeling maken, noteren hoeveel tijd ze waarmee bezig waren. Sommige kinderen schrokken er zelf van hoe lang ze achter de pc zaten.”

37

“Grote potenties en een gemiste kans”

Opvoeding en verantwoordelijkheid

“Een van de meest fascinerende zaken was het feit dat de ouders het gebruik van de computer niet lijken mee te nemen in de opvoeding”, concludeert Anja. ‘Ik voed mijn kinderen op met als leidraad hoe ik zelf ben opgevoed’, zei een van de ouders, en ‘in mijn opvoeding was de computer eigenlijk nauwelijks aanwezig.’ “Een andere typerende reactie van een ouder was, dat ze van haar zoon te horen kreeg zelf gisteravond toch ook uren achter de computer te hebben gezeten. Ze vroeg hoe ze daar nou op kon reageren. Alsof je een kind de sleutels van je auto geeft als het daarom vraagt, met als argument dat je zelf toch ook achter het stuur zit...”

Share&go, beweging in tegenstellingen

Share&go is ontwikkeld voor professionals in de jeugdketen.

Professionals uit betrokken organisaties kregen in februari 2008 een intensieve training die naast een methodisch kader ook de vaardigheden biedt om de angel uit conflicten en dilemma's te halen. De methode doorbreekt vaste patronen in denkwijzen van jongeren, kinderen en volwassenen.

38

Onderwerpen als discriminatie, radicalisering, mijn en dijn, pestgedrag, seksualiteit, stellen van grenzen en dilemma's binnen een kind (rondom bijv. suïcidaal gedrag) kunnen met Share&go op constructieve wijze worden benaderd. Aan begrippen, gedrag en gevoelens worden nieuwe betekenissen gekoppeld, waardoor werkelijk beweging ontstaat. De methode ondersteunt het gesprek tussen kinderen en pubers over respectvol samenleven. Het helpt de kinderen een respectvolle basishouding ten aanzien van zichzelf en de ander te ontwikkelen. De methode is ontwikkeld door Agnes Dinkelman. Het belang van de virtuele realiteit dwingt volwassenen een doelgerichte houding te ontwikkelen om te begrenzen en te begeleiden. Dat wat er virtueel gebeurt, mag en kan regelmatig worden besproken en gewogen in real life. Share&go biedt de mogelijkheid om dilemma's en conflicten die (zijn) ontstaan, beter te kunnen hanteren.

De deelnemers gaven een zeer positieve evaluatie op de methode, maar de versmelting met Virtueel Leven Enschede was minimaal. Daarom is besloten verder af te zien van het promoten van Share&go binnen het project Virtueel Leven Enschede.



Richard Kokhuis

40



Richard Kokhuis (44) was gedurende het project Virtueel Leven Enschede programmamanager Jeugd & Onderwijs bij de gemeente Enschede. Tegenwoordig is hij Kwartiermaker van de Versnellingskamer.

Project Virtueel Leven Enschede stond voor velen model voor betrokkenheid en het bundelen en delen van kennis op dit geheel nieuwe gebied. Ook voor Richard Kokhuis, die in de projectgroep zitting nam namens de gemeente Enschede. Hij vertelt over zijn ervaringen.

“De gemeente was initiatiefnemer en opdrachtgever, samen met het onderwijs. Dit naar aanleiding van een aantal incidenten in de stad, waarbij internet een belangrijke rol speelde. Tijdens deze incidenten is er onder leiding van jeugdzorg een werkgroep geweest waarin ik namens de gemeente zitting had. Hier werd geconcludeerd dat we veel meer aan voorlichting zouden moeten doen. Als Programmamanager Jeugd & Onderwijs heb ik het initiatief genomen om hiermee aan de slag te gaan. De scholen hebben dit vervolgens vertaald naar een concreet project.”

Grenzen en voorlichting

Zoals uit de inhoud van dit boekje wel blijkt, was het een zeer succesvol initiatief. “Dit heeft de weg gebaad voor een andere kijk op de grenzen die kinderen nodig hebben bij hun internetgedrag. Wat mij betreft was ook de voorlichting voor de leerkrachten heel nuttig. Samen met de ouders zitten zij op de eerste lijn bij het waarnemen van afwijkend gedrag bij kinderen.”

“Kinderen hebben behoefte aan
duidelijkheid op dit gebied”

41

Eerste hulp bij opvoeden

Nu Virtueel Leven Enschede is afgelopen, is Richard blij dat het project en de bijbehorende lessen bekend blijven via het Loes-loket. Het Loes-loket is een laagdrempelig loket dat opvoedondersteuning biedt aan iedereen die met alledaagse vragen en problemen over opvoeding zit. Het loket is gevestigd in de openbare bibliotheek aan de Pijpenstraat in Enschede. Daarnaast is het mogelijk de website www.loes.nl te bezoeken, een e-mail te sturen en te bellen. De gemeente Enschede is de trekker van Loes.

Advies

De benadering van de inhoud, de lessen en de gesprekken met kinderen waren altijd positief en stimulerend. Richard hoopt dat dit kan worden vastgehouden. En tot slot zegt hij: “De ontwikkeling van internet en bijvoorbeeld MSN gaat nog steeds veel sneller dan we denken.

De ontwikkeling van normen en waarden, tips en opvoedondersteuning loopt hiermee niet synchroon. Voor alle ouders: Volg goed wat je kinderen doen op internet. Voor alle professionals: Blijf je bekwaam in de ontwikkelingen op dit gebied.”

Monique Engelbertink



42

Monique Engelbertink (37) is onderzoeksdocent bij Saxion, Academie Mens en Maatschappij (AMM) te Enschede. Zij is de projectleider van de onderzoekslijn Jongeren en het Virtuele Milieu.

Ga het gesprek aan met je kind...

“Ouders en professionals moeten hun ogen niet sluiten voor de nieuwe wereld die hun kinderen er tegenwoordig bij krijgen. Als de opvoeders en kenners zich blijven interesseren voor deze wereld, dan kunnen de voordelen alleen maar groter worden. Ga je gezond om met de virtuele wereld, dan kun je de nadelen ook buiten de deur houden of handvatten krijgen hoe je met deze nadelen om moet gaan.”

Deze kernachtige uitspraak is van Monique Engelbertink van Saxion. De vraag 'wat vond je ervan', geeft direct een reactie: "Ik heb het project als heel plezierig ervaren. Ik heb met enthousiaste mensen gewerkt die als instelling hadden 'samen maken we er wat van'. En wat heel leuk is, begin september is bekend geworden dat de studenten Janneke Mentink en Alexa Schasfoort de tweede prijs hebben gewonnen bij de verkiezing van Saxion Scriptieprijs 2009."

"Internet heeft echt niet alleen maar nadelen als het om kinderen gaat"

43

De link met Saxion

Ze vervolgt: "Het project Virtueel Leven houdt onze academie bezig via onze onderzoekslijn Jongeren en het Virtuele Milieu. Bij dit meerjarige onderzoek zijn studenten betrokken in het kader van het bacheloronderzoek, hun scriptie. Het doel op lange termijn is een bijdrage te leveren aan de website www.virtueellevenschede.nl."

Het proces

Dit jaar waren meerdere studenten betrokken bij het project. Zij hielden zich bezig met vragen als: 'Hoe licht je ouders voor? Welk gedrag kan een jongere laten zien als hij 'computerverslaafde' is?' Studentes Linda van der Scheer en Wendy Schoenmakers hebben een bestaande test geschikt gemaakt voor ouders, zodat zij kunnen zien of hun jongere te veel achter de computer zit. Daarnaast schreven zij een handleiding, zodat ouders in gesprek kunnen gaan met hun jongvolwassen kind. Deze handleiding is ondersteund met zes filmpjes waar adequate en minder adequate gesprekken op staan tussen ouders en hun jongere. De filmpjes staan nu op de site. Monique hierover: "De komende tijd willen we ervoor zorgen dat andere websites verwijzen naar de site van Virtueel Leven Enschede, zodat we nog meer mensen kunnen bereiken. De test en de handleiding gaan we in de toekomst ook nog verbeteren. Ik hoop dan ook dat de website in de lucht gehouden kan worden. Het is een succesvolle site gebleken waar behoefte aan is."

Onderzoekslijn Jongeren en Virtueel Milieu; Saxion

In de zomer van 2008 startte Saxion met de voorbereiding van een onderzoekslijn Jongeren en Virtueel Milieu. Doel van deze onderzoekslijn, die deel uitmaakt van een niet-commerciële onderzoekslijn vanuit de Academie Mens & Maatschappij (AMM) gecoördineerd en uitgevoerd onder leiding van AMM onderzoeksdocenten.

De Academie Mens & Maatschappij wil een kennisinstelling zijn. Dit vanuit een toenemende vraag naar actuele kennis over het beroep (evidence). Kennistransfer is het sleutelwoord waarmee de interne en externe expertise wordt vergroot. Dat betekent dat de mogelijkheden van het regulier bekostigde onderwijs, van de commerciële en dienstverlenende activiteiten, evenals van (praktijkgericht) onderzoek zo veel mogelijk in onderlinge samenhang - en elkaar versterkend - worden benut. Dit steeds vanuit de maatschappelijke behoefte en in directe dialoog met de individuele studenten en praktijkorganisaties. Deze doelstellingen sloten perfect aan op de behoefte van Virtueel Leven Enschede om kennis en ontwikkeling over het virtuele leven in de stad te genereren.

Twee onderzoeken

Ondertussen zijn er twee onderzoeken gestart. Het eerste onderzoek richt zich op de vraag hoe ouders en opvoeders op adequate wijze in gesprek kunnen gaan met hun kind om te praten over het internetgedrag van hun kind. Daarnaast wordt onderzocht hoe zij passende grenzen aan kunnen brengen (ontwerpgericht onderzoek, waarbij het product inmiddels is geplaatst op de website www.virtueellevenschede.nl).

Het tweede onderzoek richt zich op de vraag welke voor- en nadelen leerkrachten zien in computergelateerde activiteiten van leerlingen met ASS (12 - 18 jaar) en wat zij hierin anders zouden willen. Dit onderzoek loopt in 2010 nog door.



Monique Engelbertink, Alexa Schasfoort,
Linda van der Scheer en Janneke Mentink van Saxion

Janneke Mentink & Alexa Schasfoort



46



Alexa Schasfoort (26) en Janneke Mentink (24) waren tijdens Virtueel Leven Enschede laatstejaarsstudenten op Saxion. Zij deden voor het project onderzoek in het kader van hun scriptie en behaalden hiermee uiteindelijk de tweede prijs.

“We moesten een afstudeerproject kiezen voor onze eindscriptie. Het project Virtueel Leven Enschede sprak ons aan. We hebben er een heel leuke opdracht aan gehad.” Dat zeggen Janneke Mentink en Alexa Schasfoort die voor Virtueel Leven onderzoek deden in het voortraject. Zij hebben als het ware de basis gelegd, waarmee hun collega’s Wendy Schoenmakers en Linda van der Scheer verder werkten.

De meiden hebben op het moment van schrijven hun scriptie en de opleiding SPH op Saxion achter de rug. Beiden vonden vlot een baan in de maatschappelijke dienstverlening. Janneke werkt nu bij AveleijnSDT en Alexa bij RIBW Twente. Hoe kijken ze terug op Virtueel Leven Enschede?

47

“Van de theorie naar de praktijk”

Test voor onwetende ouders

“Het was best lastig om inzicht te krijgen in de beschikbare literatuur. Eigenlijk was er niet zo heel veel op dit gebied. Ons doel was om een vragenlijst, een handleiding voor ouders te maken. Op basis daarvan konden zij gesprekken voeren met hun kind. Deze test bestond nog niet. Wij hebben hem samengesteld en de twee andere studenten zijn er toen verder mee aan de slag gegaan. Tijdens het maken van de test en de handleiding merkten we dat ouders erg weinig weten op dit gebied. Er is gewoon nog weinig aandacht voor het gedrag van kinderen op internet, denken wij. Daarom is het goed dat het project hieraan heeft kunnen bijdragen.”

Beloning

“Het was natuurlijk een verrassing dat we achteraf de tweede prijs hebben gehaald in de scriptiewedstrijd”, zeggen de meiden in koor. “Dat was toch wel de kroon op ons werk en geeft een voldaan gevoel. Temeer, omdat we natuurlijk helemaal aan de ‘voorkant’ van het project bezig zijn geweest, met het

Janneke Mentink & Alexa Schasfoort

formulieren van de uitgangspunten. De theorie, zeg maar. Anderen zijn daar later weer mee doorgegaan. Voor ons lag het zwaartepunt van de betrokkenheid in 2008.”

Bereikt

“Wat we hebben geleerd? Ten eerste hoe je onderzoek moet doen. Achteraf hadden we nog wel meer gebruik willen maken van de beschikbare kennis via het netwerk van bijvoorbeeld Wilma Meere. Dat had een boel zoekwerk geschied. Ten tweede dat virtueel leven mee moet worden genomen in de opvoeding en op de scholen. Dingen bespreekbaar maken met en voor kinderen, in alle openheid. Kinderen moeten het gevoel hebben: ‘Ik kan bij mijn ouders of verzorgers terecht.’ Daar draait het om.”

48



Afsluiting

De financiering van het Enschedese traject liep af op 1 juli 2009. De gemeente Enschede is bijzonder tevreden over de enorme impuls die Enschedese kinderen, ouders en professionals hebben gekregen door het project. Veel activiteiten kunnen geborgd worden binnen de reguliere organisaties.

- > De website www.virtueellevenschede.nl is overgedragen aan WM projecten. In november 2009 ruim 530.000 bezoekers en de bezoekersaantallen groeien gestaag.
- > De thema-avonden voor ouders en professionals en de lessenserie van Halt zijn meegenomen in het samenwerkingsverband WSNS en het reguliere aanbod van Halt.
- > Opedane kennis en het materiaal van de website www.virtueellevenschede.nl met betrekking tot opvoedondersteuning voor ouders is ondergebracht bij Loes.

49

Op de kaart gezet

Hiermee heeft de Enschedese jeugdketen het thema Virtueel Leven zelf op de kaart gezet. Toch zijn de doelstellingen van het project om de gezonde virtuele ontwikkeling van kinderen en jongeren te ondersteunen nog steeds actueel.

De regiegroep (Ad Kappen, Martine Delfos en Wilma Meere) regiseert de activiteiten die doorlopen, lectoraat, onderzoek op de scholen, website Virtueel Leven Enschede. Daarnaast blijven zij ook de verdere mogelijkheden onderzoeken.

Loes informeert

Loes is het gezicht van het ouderloket van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in Enschede. Het Loes-loket is gevestigd in de Centrale Bibliotheek aan de Pijpenstraat in Enschede. Ouders/verzorgers en professionals kunnen er terecht met al hun vragen over opvoeden. Het is ook mogelijk om persoonlijk iemand te spreken.

Loes geeft advies door middel van medewerkers van organisaties die betrokken zijn bij het jeugdbeleid. Zij volgden een speciale training Triple P, zodat ze ouders/verzorgers de beste ondersteuning kunnen bieden.

50

“Internet heeft echt niet alleen maar nadelen als het om kinderen gaat”

Ouderavonden

Loes organiseert lezingen en thema-avonden voor ouders/verzorgers. De avonden vinden plaats in de zaal Pijpenla van de Centrale Bibliotheek en de toegang is gratis. Complete aanbod van lezingen, bijeenkomsten, cursussen, activiteiten, inloopspreekuren en meer informatie op www.loes.nl onder de button Agenda.



Meer informatie

www.loes.nl

Telefoonnummer 053 - 430 7022.

Loes is ook bereikbaar via haar loket in de Openbare Bibliotheek, Pijpenstraat 15 in Enschede.

Het loket is geopend van maandag tot en met vrijdag van 13.00 - 17.00 uur.



loes

adviseert
ouders

Positief opvoeden?
Loes geeft tips

www.loes.nl

